(Lëtzebuergesch)

Façade de maison, rue de la Loge, Luxembourg - "Nous voulons rester ce que nous sommes" (en luxembourgeois, "Mir wëlle bleiwe wat mir sinn")

Le grand duc Henri Albert Gabriel Félix Marie Guillaume, la grande-duchesse María Teresa et leur fils aîné, le grand-duc héritier Guillaume

Lëtzebuergesch

Den **Henri Albert Gabriel Félix Marie Guillaume vu Lëtzebuerg** gebuer de 16. Abrëll1955 um Schlass zu Betzder, ass de Groussherzog vu Lëtzebuerg. Hien ass dee sechsteLëtzebuerger Staatschef aus der Dynastie vun Nassau-Weilburg.

Säi vollstännegen Titel ass "Groussherzog vu Lëtzebuerg, Herzog vun Nassau, Prënz vu Bourbon-Parma, Grof vu Sayn, Königstein, Katzenelnbogen an Diez, Buerggrof vun Hammerstein, Här vu Mahlberg, Wiesbaden, Idstein, Merenberg, Limburg an Eppstein".

[änneren]Säi Liewen

De Prënz Henri ass um Schlass Betzder als eelste Jong vun der deemools ierfgroussherzoglecher Koppel, dem Jean an der Joséphine-Charlotte vu Lëtzebuerg, gebuer. Hie geet zu Lëtzebuerg an a Frankräich an d'Schoul.

1973, wou e groussjäreg gouf, krut hien den Titel Ierfgroussherzog. 1974 ass hien op d'Militärakademie vu Sandhurst gaangen, wou en 1975 Offizéier gouf. An der Lëtzebuerger Arméi dréit hien haut den Titel Generol. Dono huet hien op der Universitéit vu Genf Politik-wëssenschaften studéiert, an dës Studien 1980 mat enger *Licence* ofgeschloss.

De 14. Februar 1981 huet hien d'Maria Teresa Mestre bestuet, déi en do kennegeléiert hat. Zesummen hu se fënnef Kanner.

Den Henri ass Dokter *Honoris Causa* vun der *Sacred Heart University* vu Fairfield, Connecticut (USA), vun der *Miami University*, Oxford, Ohio (USA), vun der Universitéit vu Khon Kaen (Thailand) a vun der Universitéit vun Tréier.

Vun 1980 bis 1998 war hie Member vum Staatsrot.

De 4. Mäerz 1998 gëtt hien, entspriechend dem Artikel 42 vun der Lëtzebuerger Konstitutioun, vu sengem Papp zum "*Lieutenant-Représentant*" ernannt.

De 7. Oktober 2000 ass säi Papp Jean fräiwëlleg als Groussherzog zeréckgetrueden, an den Henri gouf als Groussherzog vereedegt.

Op internationale Medienecho ass seng Intentioun gestouss, d'Gesetz iwwer Euthanasie, wann et an der Chamber beim Zweete Vote gestëmmt géif, net z'ënnerschreiwen. Domat hätt et, der Verfassung no net a Kraaft triede kënnen. Effektiv stoung do am Artikel 34, deGroussherzog "*promulgéiert a sanctionnéiert*" Gesetzer, an deelt seng Schlussfolgerung der Chamber bannet 3 Méint nom Vote mat.[1] Hien hat dat den 2. Dezember 2008 de Fraktiounscheffe vun den an der Chamber vertruedene Parteie matgedeelt. Als Grond sot en, hie kéint dat net mat sengem Gewëssen iwwerenee bréngen.[2] Mat sengem Averständnes huet d'Chamber den 11. Dezember 2008 an éischter Lecture mat 56 Stëmme (vu 60) dervir an enger Enthalung enger Ännerung vun der Verfassung zougestëmmt. Den Artikel 34 sollt esou geännert ginn, datt de Groussherzog d'Gesetzer just nach "promulgéiere" sollt (wat een als en administrativ-techneschen Akt bezeechne kéint), mee net méi "sanctionnéieren" (wat eng explizit Stellungnahm bedeit).[3] Domatter verzicht en deemno op d'Vetorecht, dat e bis dohinner hat.

Dës Ännerung ass den 12. Mäerz 2009 a Kraaft getrueden.

Français

Le grand-duc **Henri de Luxembourg** est né le 16 avril 1955 à Betzdorf (Luxembourg). Il est le souverain constitutionnel du grand-duché de Luxembourg depuis l'abdication de son père le grand-duc Jean en 2000.

Titulature

Son Altesse royale Henri de Nassau, grand-duc de Luxembourg, duc de Nassau,prince de Bourbon-Parme, comte palatin du Rhin, de Sayn, de Königstein, de Katzenelnbogen et Diez, vicomte de Hammerstein, seigneur de Mahlberg, de Wiesbaden, d'Idstein, de Merenberg, de Limburg et Eppstein, chevalier de Namur.

NB: Le grand-duc Henri est un prince capétien, le seul encore sur un trône avec le roi d'Espagne. En effet, son grand-père paternel, Felice di Borbone, était un prince de la branche des ducs souverains de Parme.

Parents et famille[modifier]

Le grand duc Henri, la grande-duchesse María Teresa et leur fils aîné, le grand-duc héritier Guillaume

Il est le second enfant et le fils aîné du grand-duc Jean, et de la grande-duchesseJoséphine-Charlotte, née princesse deBelgique.

Son parrain est son oncle le roi des Belges,Albert II; sa marraine, sa tante, la princesseMarie-Gabrielle de Luxembourg.

Il descend, en ligne féminine, du roi de France Charles X, du roi des Belges Albert Ier, et de son épouse Elisabeth de Bavière, nièce de l'impératrice d'Autriche ("*Sissi*") et de la duchesse d'Alençon et fille du ducCharles-Théodore, ophtalmologue réputé.

Lors de ses études à Genève, il rencontre une camarade d'université, María Teresa Mestre Batista-Falla, née à La Havane en 1956. Leur mariage est célébré le14 février 1981 en la cathédrale de Luxembourg.

Le couple a quatre fils et une fille :

- le prince Guillaume, né le 11 novembre 1981 (grand-duc héritier depuis le18 décembre 2000)
- le prince Félix, né le 3 juin 1984
- le prince Louis, né le 3 août 1986 renonce au trône et épouse en 2006 Tessy Antony dont il a deux fils (Gabriel & Noah)
- la princesse Alexandra, née à Luxembourg le 16 février 1991
- le prince Sébastien, né à Luxembourg le 16 avril 1992

Biographie

Formation

Après des études secondaires à Luxembourg puis en France, où il passe avec succès son baccalauréat en 1974, il poursuit ses études enSuisse, à l'Université de Genève où il obtient, en 1980, une licence en sciences politiques.

Dans l'armée luxembourgeoise, il porte le grade de général. Il en est aujourd'hui le Commandant principal. Le chef de l'armée, le général Gaston Reinig, est désormais en dessous du grand-duc Henri en ordre de préséance.

Outre le luxembourgeois, le grand-duc parle le français, l'anglais et l'allemand.

Grand-duc héritier[modifier]

De 1980 à 1998, le grand-duc héritier Henri est membre du Conseil d'État, ce qui lui permet d'être associé à la vie politique du pays.

Le 4 mars 1998, il fut nommé, selon l'article 42 de la constitution, lieutenant-representant par son père le grand-duc Jean.

En 1998, également, il devient membre du Comité international olympique.

Accession au trône[modifier]

Son père, le grand-duc Jean, ayant annoncé le 24 décembre 1999, son intention d'abdiquer l'année suivante, le grand-duc héritier Henri devient grand-duc de Luxembourg le 7 octobre 2000.

Le couple grand-ducal est un membre actif de la Fondation Mentor, créée sous le patronage de l'Organisation mondiale de la santé pour lutter contre la toxicomanie.

Avec son épouse, il crée la *Fondation du Grand-duc Henri et de la Grande-duchesse Maria Teresa* qui poursuit quatre objectifs :

- assistance aux personnes dans le besoin résidant au Luxembourg et ayant adressé une demande d'aide aux souverains ;
- aide à l'intégration dans la société de personnes souffrant d'un handicap ;
- promotion de structures scolaires ouvertes aux enfants et adolescents ayant des problèmes d'apprentissage ;
- contribution à des actions de développement et d'aide humanitaire à l'étranger.

Soucieux de la protection de la nature, le grand-duc Henri est président du *Galapagos Darwin Trust Luxembourg* et membre du comité de direction de la Fondation Charles Darwin pour les îles Galapagos. Dans le domaine culturel, le couple grand-ducal est depuis 2005 le président d'honneur de l'Orchestre philharmonique du Luxembourg.

En février 2008, le grand-duc Henri a reçu à Rome les insignes de bailli grand-croix d'honneur et de dévotion de l'Ordre de Malte.

Quelques polémiques dans la famille grand-ducale[modifier]

Le début de son règne est cependant marqué par des scandales qui ont terni la réputation de la très catholique famille grand-ducale, réputée pour sa discrétion sous le règne du grand-duc Jean et peu habituée à se retrouver à la "une" des médias :

- la révélation publique par la grande-duchesse Maria-Teresa de ses querelles avec sa belle-mère la grande-duchesse Joséphine-Charlotte lors de la fête nationale 2002.

- la paternité hors mariage de son fils le prince Louis de Luxembourg en 2006

  Le 12 mars 2006, le grand-duc Henri et la grande-duchesse María Teresa sont devenus grands-parents pour la première fois lors de la naissance de Gabriel de Nassau, fils du prince Louis de Luxembourg et de Tessy Anthony. Le couple n'étant pas marié, la très catholique Cour luxembourgeoise n'a donné aucune publicité à cet événement. Cependant, le mariage a été célébré le29 septembre 2006 à Gilsdorf.

- la vente publique annulée en 2006 des bijoux de la feue grande-duchesse Joséphine-Charlotte

  La même année, en réponse aux très nombreuses critiques concernant la vente de bois et de bijoux par la famille grand-ducale, le grand-duc Henri a fait publier le communiqué suivant :
  "Deux initiatives de ma part ont suscité une forte incompréhension chez nombre d'entre vous.
  Je tiens à préciser d'emblée qu'elles concernent la gestion de nos biens familiaux et personnels. Au moment d'accéder au trône, les règles qui gouvernent notre Maison ont

aussi fait de moi le chef de notre famille et de son patrimoine familial dont fait partie notre propriété dans le Grünewald. J'évoque d'abord ce patrimoine familial appelé Fidéicommis:
ce dernier m'a été confié par mon père, le grand-duc Jean. J'ai le devoir de le gérer de manière responsable pour le transmettre, le moment venu, à mon fils aîné le grand-duc héritier Guillaume. En tant que chef de famille, j'ai également la mission de veiller à ce que mes frères et sœurs puissent jouir de façon juste et équitable de l'héritage personnel de leurs parents. C'est dans ce contexte, que mon père, mes frères et sœurs et moi-même avons projeté la vente de certains bijoux ayant appartenu à ma chère mère, la grande-duchesseJoséphine-Charlotte.
Je me rends compte que j'ai sous-estimé la forte valeur symbolique attachée à ces biens et l'émotion que ces initiatives pouvaient susciter. Quoique relevant de la sphère privée, je réalise qu'elles ont déçu nombre de ceux dont le soutien à notre famille et l'attachement à la Couronne n'ont jamais fait défaut.
C'est pourquoi j'ai décidé que l'on procède à l'annulation de la vente aux enchères projetée. De surcroît, je constate un besoin de clarification en matière budgétaire. La Cour ne manquera pas de contribuer à y répondre. J'espère qu'avec cette décision, le pays retrouvera un climat plus serein au regard des problèmes auxquels il est confronté".

- Le 2 décembre 2008, le grand-duc Henri annonce son refus de signer la loi sur l'euthanasie. Afin de respecter la volonté du grand-duc et de ne pas créer une crise constitutionnelle, le Premier ministre luxembourgeois Jean-Claude Juncker propose de diminuer les pouvoirs du chef de l'Etat. **Décoration:** Grand-Croix ORDRE DU MÉRITE LUXEMBOURGEOIS Grand-Croix ORDRE de la COURONNE de CHENE Chevalier grand-croix de l'ordre royal de Victoria

Deutsch

Henri von Nassau (* 16. April 1955 auf Schloss Betzdorf in Betzdorf) ist der Großherzog vonLuxemburg, Herzog von Nassau. Im deutschen Sprachraum wird er auch als **Heinrich I.**bezeichnet. Er ist der sechste luxemburgische Herrscher der Dynastie von Nassau. Er führt als vollständigen Titel „Seine Königliche Hoheit Henri, Großherzog von Luxemburg, Herzog vonNassau, Prinz von Bourbon-Parma, Graf von Sayn, Königstein, Katzenelnbogen und Diez,Burggraf von Hammerstein, Herr von Mahlberg , Wiesbaden, Idstein, Merenberg, Limburg undEppstein“.

Artikel 3 der Verfassung des Großherzogtums Luxemburg legt fest: "Die Krone des Großherzogtums ist erblich in der Familie Nassau, und zwar in Gemäßheit des Vertrages vom 30. Juni 1783, des Art. 71 des Wiener Traktates vom 9. Juni 1815 und des Londoner Vertrags vom 11. Mai 1867."

Der Vertrag vom 30. Juni 1783 ist der Nassauische Erbverein, durch den das Großherzogtum Luxemburg bis heute jeweils innerhalb der Familie Nassau vererbt wird.

Linie [Bearbeiten]

Mit dem Tod von Großherzog Wilhelm IV. aus dem Hause Nassau-Weilburg erlosch dasGesamthaus Nassau im direkten, legitimen Mannesstamm. Durch die weibliche Thronfolge seiner Töchter Maria-Adelheid und Charlotte besteht die nassauische Linie allerdings weiter. Durch die Heirat von Charlotte mit dem Prinzen Felix von Bourbon-Parma ging die Dynastie der Nassauer in jener der Bourbon-Parma auf. Da dieser Titel den gleichen Rang eines nichtregierenden Herzogs wie der von *Nassau-Weilburg* hat und aus politischen Gründen nennt sich die großherzogliche Familie allerdings immer noch „von Nassau“ (In Artikel 3 der Verfassung ist das Haus Nassau als Herrscherhaus festgelegt). Dieser dynastische Sachverhalt wird auch aus dem großen Wappenschild Henris deutlich. Es beinhaltet sowohl das Wappen Luxemburgs und Nassaus als auch jenes von Bourbon-Parma (drei Lilien der Könige von Frankreich, roter Rand der Herzöge von Anjou). Aus diesem Symbolismus liest sich sein Titel als „Großherzog von Luxemburg aus dem Hause Nassau, herausgegangen aus dem Hause Bourbon-Parma“ ab.

Leben [Bearbeiten]

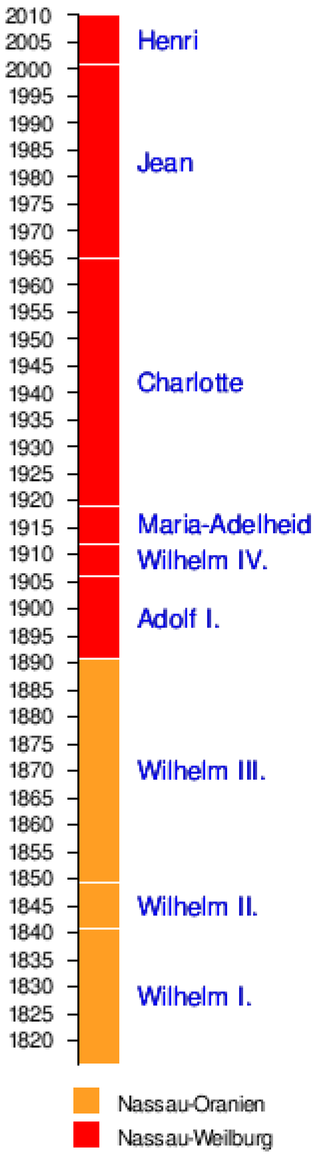

Henri wurde auf Schloss Betzdorf als ältester Sohn des großherzoglichen Paares Jean und Joséphine Charlotte geboren. Er hat vier Geschwister: Prinzessin Marie Astrid, heute Erzherzogin von Österreich (* 1954), sowie Prinz Jean von Nassau (* 1957), Prinzessin Margaretha von Liechtenstein (* 1957) und Prinz Guillaume von Nassau (* 1963). Er besuchte Schulen in Luxemburg und Frankreich. Im Jahr 1973, dem Jahr seinerVolljährigkeit, bekam er den Titel *Erbgroßherzog* zugesprochen und übernahm ab dann repräsentative Aufgaben. Bis zum Oktober 1980 studierte Henri an der Universität Genf Politikwissenschaften. Während seines Studiums lernte er auch seine jetzige Frau Maria Teresa Mestre kennen, die er am 14. Februar 1981 heiratete. Zusammen haben sie fünf Kinder, die Söhne Wilhelm, Felix, Ludwig und Sebastian sowie eine Tochter, Alexandra.

Zur militärischen Ausbildung war er an der Königlichen Akademie von Sandhurst in England.

Henri wurde am 7. Oktober 2000 nach der freiwilligen Abdankung seines Vaters Jean als Großherzog von Luxemburg vereidigt.

Am 17. und 18. März 2006 weilte Großherzog Henri zusammen mit seinem Sohn, dem Erbgroßherzog, und seiner Frau anlässlich der Feierlichkeiten zum 200. Jahrestag der Einrichtung des Herzogtums Nassau inWiesbaden, ehemals Residenzstadt der nassauischen Herzöge, heute Landeshauptstadt des deutschenBundeslandes Hessen.

Er spricht Luxemburgisch, Englisch, Französisch und Deutsch. Er ist Ehren- und Devotions-Großkreuz-Bailli des Malteserordens.

Institutionelle Staatskrise 2. Dezember 2008 [Bearbeiten]

Wie am 2. Dezember 2008 bekannt wurde, teilte Henri dem luxemburgischen Premierminister Jean-Claude Juncker mit, dass er die Unterschrift unter das geplante und kurz vor der zweiten Abstimmung stehendeEuthanasie-Gesetz aus Gewissensgründen verweigern werde. Die Unterzeichnung durch den Monarchen ist eine laut Verfassung notwendige Voraussetzung, damit ein luxemburgisches Gesetz Gültigkeit erlangt. Dies wäre seit 1912 das erste Mal, dass der regierende Großherzog die Unterschrift unter ein vom Parlament verabschiedetes Gesetz verweigert.

Jean-Claude Juncker teilte mit, dass, auch wenn er die Bedenken des Großherzoges teile, ein vom Parlament beschlossenes Gesetz auch in Kraft treten müsse. Die Regierung und die Fraktionspräsidenten von vier der fünf im Parlament vertretenen Parteien verständigten sich darauf hin auf eine Änderung der Verfassung (Art. 34: „Der Großherzog bestätigt und verkündigt die Gesetze. Er gibt seine Entschließung binnen drei Monaten nach dem Beschluss der Abgeordnetenkammer bekannt.“)[1] Nach der Weigerung Henris verständigten sich Jean-Claude Juncker und alle Fraktionen des Parlaments auf eine Verfassungsänderung, die den Großherzog quasi entmachtet und ihm zukünftig nur noch das Recht zugesteht, Gesetze verkünden zu dürfen – das Wort „bestätigt“ (sanctionne) in Artikel 34 der Verfassung wird gestrichen.[2] Das Parlament hat in erster Lesung dieser Änderung mit 56 Ja-Stimmen bei einer Enthaltung am 11. Dezember 2008 zugestimmt.[3] Ein Volksbegehren gegen die Verfassungsänderung ist am 11. Februar 2009 mit nur 796 statt der erforderlichen 25.000 Unterschriften gescheitert,[4] so dass am 12. März 2009 alle 52 anwesenden Abgeordneten in zweiter Lesung das Gesetz zur Verfassungsänderung verabschiedeten.[5] Auch der Großherzog, der zum letzten Mal ein Gesetz billigen musste, stimmte zu. So konnte das Sterbehilfegesetz mit den Unterschriften von Großherzog Henri und Gesundheitsminister Mars Di Bartolomeo im Amtsblatt veröffentlicht werden.[6]

Vermögen [Bearbeiten]

Großherzog Henri auf einer luxemburgischen 50-Cent-Münze

Laut dem amerikanischen Wirtschaftsmagazin Forbes ist Großherzog Henri der meistunterschätzte Monarch der Welt, was das Vermögen anbelangt. So wird das Privatvermögen auf 4,6 Milliarden Euro geschätzt (2006). Die belgische Zeitung Het Laatste Nieuws veröffentlichte im September 2007 eine Liste der reichsten Monarchen Europas, auf der Großherzog Henri mit einem Vermögen von 1,2 Milliarden Euro „lediglich“ auf dem vierten Platz unter den europäischen Monarchen geführt wird, hinter Fürst Hans Adam II. von Liechtenstein (3 Milliarden Euro), derbritischen Königin Elisabeth II. (1,8 Milliarden Euro) und dem spanischen König Juan Carlos I. (1,7 Milliarden Euro). [7]

Trivia [Bearbeiten]

Das Porträt von Großherzog Henri prangt auf insgesamt 16 verschiedenen Euromünzen (Stand: 2011). Zu sehen ist es auf allen acht luxemburgischen Euromünzen sowie auf acht 2-Euro-Gedenkmünzen (7 luxemburgische, 1 belgische). Keine andere Person ist häufiger als er auf Euro-Münzen abgebildet.

Beefort Burcht

LE PEUPLE LUXEMBOURGEOIS DANS LA RUE

Femmes luxembourgeoises

SUR LES CHAMPS DE BATAILLE DE LA MARNE DE L'AISNE ET
DE LA SOMME EN ARTOIS EN CHAMPAGNE COMME À VERDUN-
UNIS AUX ARMÉES DE L'ENTENTE DANS LA GRANDE GUERRE DE
1914-1918 PARTAGEANT LES FATIGUES LES SOUFFRANCES ET
LA GLOIRE DE LEURS FRÈRES D'ARMES DE LA LÉGION ÉTRANGÈRE
LES LÉGIONNAIRES LUXEMBOURGEOIS HÉROÏQUE PHALANGE ONT
COMBATTU PENDANT PLUS DE QUATRE ANS SANS UNE DÉFAILLANCE
DONNANT PARTOUT L'EXEMPLE DE LEUR COURAGE DE LEUR
TÉNACITÉ DE LEUR DEVOUEMENT
ILS SE SONT ACQUIS AVEC L'IMMORTALITÉ LA RECONNAISSANCE
DE LEUR PATRIE CELLE DE LA FRANCE ET DE TOUS LES PEUPLES
QUI LUTTAIENT POUR LE MÊME IDEAL DE JUSTICE ET DE LIBERTÉ
GLOIRE À EUX AUX VIVANTS ET AUX MORTS!
HONNEUR AU PAYS QUI LES A ENFANTÉS
LE MARECHAL DE FRANCE COMMANDANT EN CHEF LES ARMÉES ALLIÉES
FOCH

Grand-Duché de Luxembourg

Großherzogtum Luxemburg

Grousherzogdem Lëtzebuerg

Grão-Ducado do Luxemburgo

Língua luxemburguesa

O **luxemburguês** é uma língua germânica falada no Luxemburgo e nas regiões de fronteira deste país com a Bélgica, a Alemanha e a França. A **Língua Luxemburguesa** (*Lëtzebuergesch*) é uma língua do ramo germânico das línguas indo-européias. Divide com o alemão e o francês a condição de língua oficial do Grão-Ducado de Luxemburgo (desde 1984). É falada por cerca de 300.000 pessoas neste país.

O **luxemburguês** pertence ao grupo de idiomas do alto alemão, como o alemão actual. Mas este é mais que um dialecto do alemão, pois adoptou várias do francês.

Para a maioria dos falantes é a língua da criatividade. A literatura floresce modestamente. É usada em todos os locais: em casa, escolas, tribunais, parlamento. É uma marca da identidade e do orgulho étnico dos luxemburgueses. As variedades ocidental e central são consideradas mais sofisticadas.

Algumas frases luxemburguesas

- Jo. *sim.*
- Neen. *não.*
- Villäicht. *talvez.*
- Moien. *oi/olá.*
- Gudde Moien. *bom dia.*
- Gudde Mëtteg. *boa tarde.*
- Gudden Owend. *boa noite.*
- Äddi. *tchau.*
- Merci. *obrigado.*
- Firwat? *Por que?*
- Ech weess nët. *eu não sei.*
- Ech verstinn nët. *eu não entendo.*
- Watgelift? or Entschëllegt? *com licença?*
- Schwätzt dier Däitsch/Franséisch/Englesch? *Você fala alemão/francês/inglês/?*
- Wéi heeschs du? *Qual seu nome?*
- Wéi geet et? *Como vai você?*
- Politeschen Anstand. *Decência política*
- Sou. *então.*
- Fräi. *livre.*
- Heem. *casa.*
- Ech. *Eu.*
- An. *e.*
- Main. *meu/minha.*
- Iesel. *burro.*

- Mat. *com.*
- Kand. *criança.*
- Wee. *caminho.*
- Gromper. *batata.*

GUIA DE PRONÚNCIA DO LUXEMBURGUÊS

Luxembourgish alphabet (d'Alphabet)

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h	I i	J j
a	bee	tsee	dee	ee	eff	gee	ha	i	jott
K k	L l	M m	N n	O o	P p	Q q	R r	S s	T t
ka	ell	emm	enn	o	pee	ku	är	ess	tee
U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	Ä ä	Ë ë	É é	
u	fau	wee	ikks	igrekk	tsett				

Luxembourgish pronunciation

Vowels (d'Vokalen)

a	**ä**	**aa**	**äi**	**e**	**ee/äe**	**é**	**ei**	**éi**	**ë/eu**
[ʌ/a]	[ɛ]	[aː]	[ai]	[ɛ/œ/ə]	[eː]	[e]	[ai]	[ei]	[œ]
i	**ii**	**o**	**oe**	**oo**	**ou**	**u**	**ue**	**uu**	
[ɪ/i]	[iː]	[o]	[ɔː]	[oː]	[əʊ]	[u]	[ʊə]	[uː]	

Consonants (d'Konsonanten)

b	**c**	**ch**	**d**	**f**	**g**	**h**	**j**	**k**	**l**	**m**	**n**
[b]	[s/k]	[x/ʃ]	[d]	[v]	[ʃ/ʒ/g]	[h]	[j]	[k]	[l]	[m]	[n]
p	**q**	**r**	**sch**	**sp**	**st**	**t**	**v**	**w**	**x**	**y**	**z**
[p]	[k]	[ʀ]	[ʃ]	[ʃp]	[ʃt]	[t]	[f]	[v]	[z]	[j]	[z]

Notes

- c = [s] before e or i, [k] elsewhere
- ch = [ʃ] before e, [x] elsewhere
- e = [œ] before ch or g at the end of a word
- g = [ʃ] at the end of words before e, [ʒ] in some French loan words, [g] elsewhere
- C, Q, X and Y appear in loan words
- eu only appears in French loan words

(FRANCÊS – LUXEMBURGUÊS)

Quelques mots en « lëtzebuergesch »

Moien

Bonjour	Salut
Aeddi	Au revoir, Salut
Wéi geet et ?	Comment ça va ?
Mir geet et gutt/schlecht	Je vais bien/mal
Lëtzebuerg ass ee schéint Land !	Le Luxembourg est un beau pays !
Wou ass...	Où est...
...de Bäcker ?	...le boulanger ?
...de Metzler ?	...le boucher ?
...de Supermarché ?	...le supermarché ?
...e gudde Restaurant ?	...un bon restaurant ?
...d'Gare ?	...la gare ?
...de Flughafen ?	...l'aéroport ?
...d'Bank ?	...la banque ?
...den Theater ?	...le théâtre ?
...de Kino ?	...le cinéma ?
Wéivill kascht dat ?	Combien est-ce que ça coûte ?
Akzeptéiert Dir d'Visa Kaart ?	Est-ce que vous acceptez la carte visa?
Kann ech de Menu kréien ?	Est-ce que je peux avoir le menu ?
Wat as äer Suggestioun vum Daag ?	Quelle est la suggestion du jour ?
Merci	Merci
Jo	Oui

Neen	Non
Watglift ?	Comment ? (qu'est-ce que vous dites ?)
Gär geschitt !	De rien !
Pardon	Pardon
Ech hunn en Zëmmer reservéiert	J'ai réservé une chambre

Useful Luxembourgish phrases

A collection of useful phrases in Luxembourgish. Click on the English phrases to see them in many other languages.

English	Lëtzebuergesch (Luxembourgish)
Welcome	Wëllkomm
Hello	Moien / Salut
How are you? Fine	Wéi geet et dir? (inf) Wéi geet et Iech? (frm) Gutt
What's your name? My name is ...	Wéi heeschs du? Ech heeschen ...
Where are you from? I'm from ...	Vun wou kennst de? (inf) Vun wou kommt der? (frm) Ech si vun ... / Ech komme vun...
Pleased to meet you	Et freet mëch, Iech kennen ze léieren
Good morning	Gudde Moien
Good afternoon	Gudde Mëtteg
Good evening	Gudden Owend
Good night	Gutt Nuecht
Goodbye	Äddi / Awar
Good luck	Vill Gléck!

Cheers/Good health!	Prost!
Have a nice day	Schéinen Dag nach
Bon appetit	Gudden Appetit!
Bon voyage	Gutt Rees
I don't understand	Ech verstinn net
Please speak more slowly	Schwätzt wann ech glift méi lues
Please write it down	Schreift et wann ech glift op
Do you speak Luxembourgish?	Schwätzt du Lëtzebuergesch?
Yes, a little	Jo, e bëssen
How do you say ... in Luxembourgish?	Wéi seet een ... op Lëtzebuergesch?
Excuse me	Entschëllegt? Pardon
How much is that?	Wéivill kascht dat?
Sorry	Pardon
Plesae	Wann ech glift
Thank you	Merci / Villmols merci
Response (You're welcome)	't ass gär geschitt / 't ass näischt
Where's the toilet?	Wou ass d'Toilette?
This gentleman/lady will pay for everything	Dësen Här bezillt alles Dës Dame bezillt alles
Would you like to dance with me?	Wëlls de mat mir danzen?
I love you	Ech hunn dech gär / Ech si frou mat dir
Get well soon	Gutt Besserung
Leave me alone!	Loss mech mat Rou!
Help! Fire! Stop!	Hëllef! Feier! Stop! Bleif stoen!

Call the police!	Rufft d'Police!
Merry Christmas and a Happy New Year	E schéine Chrëschtdag an e glécklecht neit Joer Schéi Feierdeeg an e glécklecht neit Joer Schéi Chrëschtdeeg an e gudde Rutsch an d'neit Joer
Happy Easter	Schéin Ouschteren
Happy Birthday	Vill Gléck fir däi Gebuertsdag! (inf) Vill Gléck fir äre Gebuertsdag! (frm)
One language is never enough	Eng Sprooch ass ni genuch Eng Sprooch geet ni duer
My hovercraft is full of eels	Mäi Loftkësseboot ass voller Éilen Mäin Hovercraft ass voller Éilen

Aalt Testament

Pentateuch

- Genesis
- Exodus
- Levitikus
- Numeri
- Deuteronomium

Prophéitebicher

Éischt Prophéiten

- Josua
- Riichter
- Samuel 1
- Samuel 2
- Kinneken 1
- Kinneken 2

Lescht Prophéiten

- Jesaia
- Jeremias
- Ezechiel
- Hosea
- Joël

- Amos
- Abdias
- Jonas
- Micha
- Nahum
- Habakuk
- Zefania
- Haggai
- Zacharia
- Maleachi

Aner Bicher

- Psalmen
- Job
- Sprachwierder
- Rut
- Lidd vun de Lidder
- Kohelet
- Lamentatiounen
- Ester
- Daniel
- Esra
- Nehemia
- Chronik 1
- Chronik 2

Neit Testament

Evangelien

- Matthäus
- Markus
- Lukas
- Johannes

Apostelgeschicht

Bréiwer vum Paulus

- Réimer
- Korinther 1
- Korinther 2
- Galater
- Epheser
- Philipper
- Kolosser
- Thessaloniker 1
- Thessaloniker 2

- Timotheus 1
- Timotheus 2
- Titus
- Philemon

Bréif un d'Hebräer

Kathoulesch Bréiwer

- Jakobus
- Péitrus 1
- Péitrus 2
- Johannes 1
- Johannes 2
- Johannes 3
- Judas

Offenbarung

LUCAS 11:1-4

Oraçaõ do Pai Nosso em Luxemburguês

Eise Papp am Himmel,
däin Numm sief gehellégt.
Däi Räich soll kommen,
däi Wëll soll geschéien
wéi am Himmel sou op der Äerd.
Gëf äis haut eist deeglecht Brout,
verzei äis eis Schold,
wéi mir och dene verzeien,
déi an eiser Schold sin.
Féier äis nët an d'Versuchung,
mä maach äis fräi vum Béisen.
Amen.

Lëscht vun de Länner vun der Welt

Vu Wikipedia, der fräier Enzyklopedie.

Wiesselen op: Navigatioun, Sich

Dës Lëscht vun de **Länner vun der Welt** ass en Deel vun de Referenztabellen.

Inhaltsverzeechnes A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

[änneren] A

- Afghanistan
- Albanien
- Algerien
- Andorra
- Angola
- Antigua a Barbuda
- Argentinien
- Armenien
- Aserbaidschan
* Australien

[änneren] B

- Bahamas
- Bahrein
- Bangladesch
- Barbados
- Belsch
- Belize
- Benin
- Bhutan
- Bolivien
- Bosnien-Herzegowina
- Botswana
- Brasilien
- Brunei
- Bulgarien
- Burkina Faso
- Burundi

[änneren] C

- Chile
- Volleksrepublik China
- Costa Rica

[änneren] D

- Dänemark
- Däitschland
- Commonwealth vun Dominique
- Dominikanesch Republik
- Dschibuti

[änneren] E

- Ecuador
- Egypten
- El Salvador
- Equatorialguinea
- Estland
- Ethiopien
- Éisträich
- Elfebeeküst
- Eritrea

[änneren] F

- Fidschi
- Finnland
- Frankräich

[änneren] G

- Gabun
- Georgien
- Grenada
- Groussbritannien an Nordirland
- Guinea
- Guyana
- Gambia
- Ghana
- Griicheland
- Guatemala
- Guinea-Bissau

[änneren] H

- Haiti
- Holland
- Honduras

[änneren] I

Indien
- Indonesien

Irak
Iran
Irland (och *Eire*)
Island
Israel
Italien

[änneren] J

- Jamaika
- Japan
- Jemen
- Jordanien

[änneren] K

- Kambodscha
- Kap Verde
- Kenia
- Kolumbien

Republik Kongo
Kuba

- Kamerun
- Kasach
- Kirgisistan
- Komoren

Kuwait

stan

- Kanada
- Katar (och *Qatar*)
- Kiribati
- Demokratesch Republik Kongo (fréier *Zaïre*)

Kosovo

- Kroatien

t

[änneren] L

- Laos
- Lesotho
- Lettland
- Lëtzebuerg
- Libanon
- Liberia
- Libyen
- Liechtenstein
- Litauen

[änneren] M

- Madagaskar
- Malawi
- Malaysia
- Malediven
- Mali
- Malta
- Marokko
- Marshallinselen
- Mauretanien
- Mauritius
- Mazedonien
- Mexiko
- Mikronesien
- Moldawien
- Monaco
- Mongolei
- Montenegro
- Mosambik
- Myanmar (fréier *Birma* respektiv *Burma*)

[änneren] N

- Namibia
- Nauru
- Nepal
- Neiséiland
- Nicaragua
- Niger
- Nigeria
- Nordkorea
- Norwegen

[änneren] O

- Oman (och *Ouissam*)

[änneren] P

- Pakistan
- Palau (och *Belau*)
- Palästina
- Panama
- Papua-Neiguinea
- Paraguay
- Peru
- Philippinen
- Polen
- Portugal

[änneren] R

- Ruanda
- Rumänien
- Russland

[änneren] S

- Salomone
- Schweden
- Singapur
- Sri
- Südkorea

n

- Sambia
- Samoa
- San Marino
- São Tomé a Príncipe
- Saudi-Arabien
- Schwäiz
- Senegal
- Serbien
- Seychellen
- Sierra Leone
- Simbabwe
- Slowakei
- Slowenien
- Somalia
- Spuenien

Lanka

- Saint Kitts an Nevis
- Santa Lucia
- Saint Vincent an d'Grenadinen
- Südafrika
- Sudan
- Suriname
- Swasiland
- Syrien

[änneren] T

- Tadschikistan
- Taiwan
- Tansania
- Thailand
- Timor
- Togo
- Tonga
- Trinidad an Tobago
- Tschad
- Tschechesch Republik
- Tunesien
- Tierkei
- Turkmenistan
- Tuvalu

[änneren] U

- Uganda
- Ukrain
- Ungarn
- Uruguay
- Usbekistan

[änneren] V

- Vanuatu
- Vatikanstad
- Venezuela
- Vereenegt Arabesch Emirater (*VAE*)
- Vereenegt Staaten vun Amerika (*USA*)
- Vietnam

[änneren] W

- Wäissrussland (och *Belarus*)

[änneren] Z

- Zentralafrikanesch Republik
- Zypern

Respecter

Ne faites jamais de mauvaises blagues sur la taille du pays, ou sur les choses propres à son identité (comme l'armée luxembourgeoise). Les luxembourgeois sont très fiers de préserver leur identité, et un des meilleurs moyens d'attirer leur sympathie est de converser avec eux en luxembourgeois.

Communiquer

Les Luxembourgeois sont capables de tenir une conversation courante dans au moins trois langues : luxembourgeois, allemand, français. Beaucoup parlent aussi l'anglais dans le milieu des affaires, et la communauté portugaise est très nombreuse. Pour dire bonjour, on utilise le mot "Moien" (prononcer "mooo-ï-eunn") et pour au revoir, le mot "Ädi" (prononcer "èdi"), souvent complété par "merci" (en français dans le texte).

Lëtzebuerg, offiziell d'**Groussherzogtum Lëtzebuerg**, ass e Land an Europa, dat tëschent Däitschland, der Belsch a Frankräich läit. Et huet eng Fläch vun 2.586km² a ronn 502.000 Awunner [1]. Lëtzebuerg ass Member vun der UEBL, demBenelux, der Europäescher Unioun, der OECD an der NATO.

Inhaltsverzeechnes

[verstoppen]

1 Geschicht
- 1.1 Grofschaft, dann Herzogtum Lëtzebuerg
- 1.2 D'Groussherzogtum

2 Politik

3 D'Sproochesituatioun zu Lëtzebuerg

4 Administrativ Andeelung

5 Justiz

6 Geographie

7 Geologie

8 Economie

9 Bevëlkerung

- 9.1 Altersstruktur
- 10 Kultur
- 11 Audiovisuel
- 12 Literatur
- 13 Referenzen
- 14 Kuckt och
- 15 Um Spaweck

[änneren]Geschicht

[änneren]Grofschaft, dann Herzogtum Lëtzebuerg

Ëm d'Joer 963 (den Datum ass ëmstridden) huet den Siegfried aus dem Haus vun den Ardennergrofen mat der Abtei Sankt Maximin vun Tréier Lännereien zu Feelengéint de Bockfiels, op deem e spéitréimescht Kastell mam Numm *Lucilinburhuc*stoung, getosch. Do ronderëm huet sech d'Stad Lëtzebuerg entwéckelt, an d'Haus Lëtzebuerg huet sech zu enger Grofschaft etabléiert.

Méi doriwwer an den Artikelen **Stad Lëtzebuerg** a(n) **Grofschaft Lëtzebuerg**.

1354 ass d'Grofschaft Lëtzebuerg mat hiren *Annexen* (Durbuy, La Roche, Arel, asw.) zu enger neier Entitéit gemaach ginn, an zwar zum Herzogtum Lëtzebuerg. Nieft deem Herzogtum, dat bis 1794/95 gedauert huet, koum nach d'Grofschaft Chiny an de Besëtz vum Haus Lëtzebuerg, ouni awer formell an d'Herzogtum Lëtzebuerg intégréiert ze ginn.

1437 ass d'Haus Lëtzebuerg ausgestuerwen, an d'Herzogtum Lëtzebuerg koum1441/43 an de Besëtz vum Herzog vu Burgund, dem Philipp de Gudden a gouf domatter een Deel vun de Burgundeschen Nidderlanden. Déi gounge 1477, nom Doud vum Karel de Kéngen, an duerch d'Bestiednes vun deem senger DuechterMarie de Bourgogne mam Maximilian vun Habsburg, un d'Haus Habsburg.

Duerch Ierfschaft koum Lëtzebuerg 1556 an de Besëtz vum spuenesche KinnekPhilippe II. Vun do un heeschen d'Gebidder, déi als *Nidderlande* bezeechent ginn,Spuenesch Nidderlanden. 1581, no de Konfessiounskricher, hu sech d'Nidderlande gedeelt, d'Herzogtum Lëtzebuerg war vun do un Deel vun de Südlechen Nidderlanden, déi och einfach weider *Spuenesch Nidderlanden* oder nach *kathoulesch Nidderlanden* genannt gi sinn. Frankräich, dat d'Ëmklamerung duerch d'Habsburger sprengen, a gläichzäiteg de Rhäin als Grenz erreeche wollt, huet sech och fir d'Nidderlanden intresséiert, an dofir koum et ëmmer nees zu Kricher.

Nom Drëssegjärege Krich an dem spuenesch-franséische Kontinuatiounskrich koum ët 1659 zum Traité vun de Pyrenäen an deem ë.a. décidéiert gouf, datt Deeler vum Herzogtum Lëtzebuerg u Frankräich kéimen (Diddenuewen, Montmédy, Ivoix, asw.). 1684 huet de Louis

XIV.d'Festung Lëtzebuerg eruewert, an d'Herzogtum huet de facto bis 1697 zu Frankräich gehéiert.

1713/1714, nom Spueneschen Ierffollegkrich, goungen d'Südlech Nidderlanden, inklusiv Lëtzebuerg, un déi éisträichesch Habsburger-Linn. Déi *Éisträichesch Period* huet bis zum éischte Koalitiounskrich gedauert, an der Eruewerung vun den Éisträicheschen Nidderlanden duerch d'Franséisch Revolutiounstruppen 1794/95.

D'Herzogtum Lëtzebuerg, grad ewéi och déi aner Fürstentümer, déi d'Nidderlanden ausgemaach haten, sinn ofgeschaaft ginn. D'Fransousen hunn 9 Départements réunis (à la France) am Plaz vun de fréieren Nidderlanden a vun den onofhängege Principautéite vu Léck, Stavelot-Malmedy a Bouillon agefouert. Dem alen Herzogtum Lëtzebuerg säi Gebitt ass op dräi Departementer verdeelt ginn: *Forêts, Sambre-et-Meuse* an *Ourthe*. Duerch den Traité vu Campo-Formio, am Oktober 1797, huet Éisträich zu Gonschte vu Frankräich op déi südlech Nidderlande verzicht. Domat waren och d'Awunner vum ale Lëtzebuerger Raum no internationalem Recht Fransousen.

[änneren]D'Groussherzogtum

Um Wiener Kongress 1815 gouf dat viregt Herzogtum Lëtzebuerg vun den europäesche Groussmuechten net "restauréiert". D'Preisen, déi d'Ostufer vun der Musel scho besat haten, kruten nach all déi al lëtzebuergesch Gebidder ëstlech vun der Our, mat Ausnahm vu Veianen, an déi ëstlech vun der Sauer. Aus dem Gebitt vum Département des Forêts an Deeler vum Departement Sambre-et-Meuse ass, aus reng strategesch-diplomateschen an dynastesche Grënn, een neie Staat geschafe ginn: dat "onofhängegt" Groussherzogtum. De Wëllem vun Oranien-Nassau, dee grad kuerz virdrun als hollännesche Kinnek Wëllem I. unerkannt gi war, gouf a Personalunioun Groussherzog vu Lëtzebuerg. Den neie Lëtzebuerger Staat gouf, aus strategesche Grënn, och an den Däitsche Bond (eng Zort Ersatzräich) integréiert, an d'Festung Lëtzebuerg gouf eng "Bundesfestung", wat dem preisesche Kinnekräich d'Garnisounsrecht erméiglecht huet. Vun Zäit zu Zäit sollten d'Vertrieder vun deene ronn 40 Länner, déi am Däitsche Bond waren, sech ënner dem Virsëtz vum Keeser vun Éisträich zu Frankfurttreffen. Well de Wëllem I., dee Kinnek vun de Vereenegten Nidderlande war, och als Herrscher vu Lëtzebuerg ewéi ee Kinnek wollt behandelt ginn, huet hien um Wiener Kongress drop gehale fir "Grouss"-Herzog ze ginn, also eng "königliche" Hoheit ("altesse royale"), wat en als "einfachen" Herzog vu Lëtzebuerg net hätt kënne sinn. Dat ass d'Erklärung, firwat Lëtzebuerg als **Grand-**Duché nei entstanen ass ('t huet deemno näischt mat der Gréisst vum Land ze dinn). 1830 huet dem Wëllem I. seng onglécklech-ongerecht Politik a senge Südprovënzen d'Belsch Revolutioun ausgeléist, déi och ee gudden Deel vun de Lëtzebuerger begeeschtert huet, well hien, eise Grand-Duc, säi Grand-Duché praktesch ëmmer nëmmen ewéi déi 19. Provënz vu sengem Räich behandelt hat. 1839, néng Joer no der Grënnung vun der Belsch, gouf umTraité vu London, no laangem Hin an Hier, d'Groussherzogtum an zwee gedeelt: de westlechen Deel,

deen haaptsächlech romanesch (Wallounesch a Louthrengesch) war, gouf als Provënz Lëtzebuerg der Belsch zougesprach, an den ëstlechen Deel ass, weiderhinn als Grand-Duché, beim Wëllem I. bliwwen. Kuerz dono huet de Wëllem I. ofgedankt, an et gouf geschwënn dru geschafft, fir aus Lëtzebuerg wierklech een eegestännege Staat ze maachen.

Kaart vu Lëtzebuerg zënter 1839

1848, ënner dem Wëllem II., krut Lëtzebuerg seng éischt eege Konstitutioun, deemols eng vun deene liberalste, mee schonns 1856 huet de Wëllem III., duerch e Staatsstreech, deen Text nees ausser Kraaft gesat. Mam Bau vun engem Eisebunnséseau krut Lëtzebuerg vun1858 un Uschloss un d'Nopeschlänner, an d'Entdeckung vun neie Produktiounsmethoden hunn der Entwécklung vun der Eiseninsdustrie am Minett e groussen Opschwong ginn, esou datt Lëtzebuerg wirtschaftlech ewell besser do stoung. D'Integratioun vu Lëtzebuerg an denDäitschen Zollveräin, vun 1842 un, hat allerdéngs schonn déck zu dësem Opschwong bäigedroën...1867, ee Joer no der preisescher Victoire géint Éisträich bäi Königgrätz (od. Sadowa) an dem Ënnergang vum Däitsche Bond, koum ët bal zum Verkaf vum Lëtzebuerger Land duerch de Wëllem III. un den Napoléon III., Keeser vun de Fransousen. Am däitsche Raum war vill Oppositioun géint dëse Projet, a fir wéint der *Lëtzebuerg-Kris* e Krich tëschent Preisen a Frankräich ze verhënneren, gouf an engem neien Traité vu London Lëtzebuerg als*fir ëmmer neutral an onofhängeg* erkläert: d'Preisen, déi hir Garnisoun no 1866 zu Lëtzebuerg "vergiess" haten, hunn hir Zaldote mussen ofzéien, an d'Festung ass geschläift ginn. 1868krut Lëtzebuerg, an deem neie Kontext, och eng nei Kontitutioun, een Text, deen an der Haaptsaach d'Verfaassung vun 1848 reproduzéiert huet. 1870/73 gouf d'Land zu engem eegene Bistum gemaach, an de Mgr Adames ass éischte Bëschof vu Lëtzebuerg ginn. 1890hat dat hollännescht Herrscherhaus vun Oranien-Nassau kee männlechen Nokomme fir op de lëtzebuergeschen Troun, an esou krut d'Land, an der Persoun vum Adolf vun Nassau, dee säin Herzogtum 1866 u Preise verluer hat, säin "eegenen" Herrscher a säin "eegent" Herrscherhaus (dat vun Nassau-Weilburg).

D'*éiweg Neutralitéit* huet 1914-1918 a 1940-1944/45 Däitschland net dorunner gehënnert, Lëtzebuerg am Éischten an am Zweete Weltkrich ze besetzen. Am Zweete Weltkrich gouf Lëtzebuerg de facto wéi e *Reichsgebiet* behandelt. Am Ufank mat schéi Schwätzen, dono mat Terror, hunn d'Besatzer probéiert, d'Lëtzebuerger dovunner z'iwwerzeegen, datt si *Heim ins Reich* géife gehéieren. Eng lëtzebuergesch Minoritéit, déi ofschätzeg "Gielemännercher", genannt gouf, huet mat den Nazië collaboréiert. Vun 1942 sinn d'Lëtzebuerger an d'Wehrmacht agezu ginn.1944/45 gouf den Norde vum Land wärend der Ardennenoffensiv uerg zerstéiert.

Méi doriwwer am Artikel **Lëtzebuerg am Zweete Weltkrich**

Nom Krich huet Lëtzebuerg seng Neutralitéit opginn an ass Member vun enger Rëtsch inter- oder supranationalen Organisatiounen ginn, dorënner dem Benelux, der NATO an der CECA, dem éischte Virleefer vun der EU.

Politik

Lëtzebuerg ass eng repräsentativ Demokratie, a Form vun enger konstitutioneller Monarchie mat engem Groussherzog als Chef vum Land.

Méi doriwwer am Artikel **Politesche System vu Lëtzebuerg**.

E Parlament, Chamber genannt, gëtt fir 5 Joer gewielt; 60 Deputéierte vertriede véier Walbezierker. Déi ablacklech Regierung ass eng Koalitiounsregierung vun CSV an LSAP, ënner dem Premierminister Jean-Claude Juncker. D'Opdeelung vun den Sëtzer ass déi heiten: d'Chrëschtlech Sozial Vollekspartei (chrëschtdemokratesch) 26 Sëtzer, d'LSAP (sozialistesch) 13 Sëtzer, d'Demokratesch Partei (liberal) 9 Sëtzer, Déi Gréng (gréng) 7 Sëtzer, d'Alternativ Demokratesch Reformpartei (konservativ) 4 Sëtzer an Déi Lénk 1 Sëtz. D'KPL an d'Biergerlëscht sinn net an der Chamber vertrueden.

Um Plang vun der Europäescher Unioun ass Lëtzebuerg duerch sechs Deputéiert (vun am Ganze 754) am Europäesche Parlamentvertrueden. Am Ministesch-Conseil huet et 4 Stëmmen (op 345).

[änneren]D'Sproochesituatioun zu Lëtzebuerg

D'Lëtzebuerger Verfassung seet (no enger Ännerung vun 1948), datt e Gesetz de Sproochegebrauch reegelt. Dës Gesetz vum 24. Februar1984[2] leet fest, datt d'Nationalsprooch vun de Lëtzebuerger d'Lëtzebuergesch ass; datt d'Gesetzestexter an hir Bestëmmungen, wéi s'auszeféiere sinn, op Franséisch geschriwwe ginn; an datt ee, wat d'Verwaltungssproochen a juristesch Sprooche betrëfft, vum Franséischen, Däitschen oder Lëtzebuergesche Gebrauch maache kann. Bierger kënnen eng Demande un d'Verwaltung op Lëtzebuergesch, Franséisch oder Däitsch schreiwen, d'Äntwert muss, esou wäit wéi méiglech, an där selwechter Sprooch sinn.

Am Géigesaz zu Länner wéi z.B. der Schwäiz oder der Belsch, wou *je no Regioun* verschidde Sprooche geschwat ginn, ass d'Distributioun vun de Sproochen net *geographesch*, mee *fonctionnell* an *individuell* ("Polyglossie").

Méi doriwwer am Artikel **Méisproochegkeet zu Lëtzebuerg**.

D'Lëtzebuergesch huet sech lues a lues an der Perzeptioun vun de Lëtzebuerger vun enger Variant vum Däitschen (*Onst Däitsch*) zu enger eegener Sprooch gewandelt. Och vum Gebrauch hir ass et an deene leschte Jorzéngten iwwer déi traditionnell Domäne vun engem Dialekterausgewuess a gëtt haut vun der Fuerschung als déi neist germanesch Sprooch ugesinn.

Economie

Méi doriwwer am Artikel **Lëtzebuerger Wirtschaftsstruktur**.

Zu den Haaptentreprisen zu Lëtzebuerg zielen (klasséiert no der Zuel vun hiren Employéen): Arcelor, Goodyear, Groupe Cactus, CFL, Fortis-BGL, Dexia, Luxair, Pedus Service, BCEE, Groupe Guardian, Du Pont de Nemours, Kredietbank, Groupe Courthéoux-Match, Cargolux,Groupe Saint-Paul, TDK Recording Media Europe, Brink's Security Luxembourg, ING, Groupe Cérametal, BNP Paribas Luxembourg, AuchanLuxembourg.

[änneren]Bevëlkerung

Lëtzebuerg hat den 1. Januar 2010 geschaten 502.066 Awunner. 216.345 (43,1 % vun der Gesamtpopulatioun) sinn Ausländer. Dovunner sinn der 79.769 Portugisen, 30.000 Fransousen, 18.570 Italiener, ronn 16.100 Belsch, ronn 11.500 Däitsch a ronn 5.300 Briten. Eng weider ronn 19.500 (2009) Leit kommen aus aneren EU-Staaten; 30.200 (2009)vu soss anzwousch. Am ganze si 86,1 % vun den Ausländer zu Lëtzebuerg aus aneren EU-Memberlänner, an esouguer 94,7 % vun hinnen aus Europa. Vu baussent der EU sinn d'Leit aus dem fréiere Jugoslawien déi gréisste Grupp. Si maache 6 % vun der auslännescher Populatioun aus. Am Verglach: Den Duerchschnëtt vun den EU-Länner, wat d'Zuel vun der auslännescher Bevëlkerung ugeet, läit bei 6,2%. Wat Zuel vum Prozentsaz vun EU-Bierger ënnert der auslännescher Bevëlkerung ugeet, sou ass do den Duerchschnëtt vun de 27 EU-Länner bei 46%. Lëtzebuerg ass also atypesch a béide Fäll.[3]

Am Laf vum Joer 2009 ass d'Zuel vun enger halwer Millioun Awunner iwwerschratt ginn. Bannent deene leschten 30 Joer ass d'Wunnbevëlkerung ëm 120.000 Leit gewuess, zënter dem Enn vum Zweete Weltkrich esouguer ëm 202.000. De Bevëlkerungswuesstem geet bal nëmmen op den Zouzuch vu Leit aus dem Ausland zeréck, déi op Lëtzebuerg schaffe kommen: D'Zuel vun den Aarbechtsplazen ass vun 197.500 am Joer 1995 op 328.200 am Joer 2008 geklommen.[4]. Dës héich Zuel vun Aarbechtsplaze bréngt och mat sech, datt déi zu engem ëmmer méi groussen Deel vu sougenannte Frontaliere besat ginn. Hir Zuel ass vu 56.100 am Joer 1995 op 146.300 am Joer 2008 geklommen.[5]

[änneren]Altersstruktur

18 % vun de Leit zu Lëtzebuerg sinn ënner 15 Joer al, 68,1 % sinn tëscht 15 a 64 Joer al, a 14,0 % sinn iwwer 65 (Schätzung fir den 1.1.2009). [6].

[änneren]Kultur

2007 war Lëtzebuerg mat der Groussregioun Kulturhaaptstad vun Europa.

Méi doriwwer am Artikel **Kultur zu Lëtzebuerg**.

[änneren]Audiovisuel

Lëtzebuerg huet joerzéngtelaang eng Pionéierroll a puncto europawäite kommerzielle Radio- (zënter 1929) an Tëlëvisiounsprogramme (zënter1954) gespillt. Haut nach huet d'RTL Group hei hire Sëtz. 1988 gouf deen éischte Lëtzebuerger Televisiounssatellit, Astra 1A op Orbit geschéckt; eng sëlleche koumen der no, déi vun der SES Astra, déi hei hire Sëtz huet bedriwwe ginn.

An deene leschte 2 Joerzéngte huet och d'Lëtzebuerger Filmproduktioun en Opschwong erlieft, ongeféier 40 Produktiounsfirme ginn et am Land.

[änneren]Literatur

- Storoni, A., 2010. *Les Paysages Géologiques du Luxembourg.* 57 S. Éditions Schortgen, Esch-Uelzecht. ISBN 978-2-87953-096-3
- Bousch, P., T. Chilla, P. Gerber, O. Klein, C. Schulz, C. Sohn & D. Wiktorin (Koord.), 2009. Der Luxemburg Atlas. Atlas du Luxembourg. 224 S. emons: (=Hermann-Josef Emons Verlag). ISBN 978-3-89705-692-3 (D'Artikele sinn zu engem Deel op Franséisch, déi aner op Däitsch geschriwwen).
- Goerens, Jean-Mathias, Jean-Claude Muller, Yves Robert, Gian Giuseppe Simeone, Gilbert Trausch, Danièle Wagner & Frank Wilhelm, 1995. Grand-duché de Luxembourg. Le guide. Éditions Saint-Paul. 239 S. ISBN 2-87963-206-4. (En Iwwerbléck iwwer d'Geschicht, d'Geographie an d'Economie vum Land).
- Trausch, Gilbert (sous la direction de), 2003. Histoire du Luxembourg. Le destin européen d'un « petit pays ». Éditions Privat, Toulouse. 33 S. ISBN 2-7089-4773-7

[änneren]